

Zygmunt Perz

"Utopie, Technologie, Lebensqualität", Alfons Auer, Zürich-Einsiedeln-Köln 1976 : [recenzja]

Collectanea Theologica 47/2, 223-224

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Alfons AUER, *Utopie, Technologie, Lebensqualität*, Zürich-Einsiedeln-Köln 1976, Benziger Verlag, s. 77.

W serii rozważań teologicznych ukazała się wypowiedź znanego moralisty z Tybingi, Alfonsa Auera. Autor podejmuje w niej aktualne zagadnienie makroetyki, wyrażające się w trzech hasłach współczesności: utopia, technologia, jakość życia. Zwraca uwagę na znaczenie tego co nazywa się „utopią” dla życia jednostki i społeczności ludzkiej. Wnosi ona element twórczości w proces życia w zależności od kontaktu z istniejącą rzeczywistością. Szkieletując zagadnienie technologii, która fascynuje współczesnego człowieka, Auer bynajmniej nie lekceważy jej doniosłej roli w postępie cywilizacji i rozwoju życia ludzkości, zwraca jednak uwagę na jej ambiwalentną wartość i ograniczenia. Rodzi ona i prowadzi do niebezpiecznej postawy konsumpcji i jednomyślnym „kultury” niwelującej bogactwo życia pod kątem zaspokajania potrzeb materialnych. Posiada ponadto wewnętrzne ograniczenia: granice możliwości wzrostu (przyrost naturalny, uprzemysłowienie, sprawa żywności w skali światowej, surowce, zanieczyszczenie środowiska) oraz granice możliwości planowania, zwłaszcza jeśli chodzi o to, co staje się źródłem szczęścia w życiu.

W pewnym znaczeniu szkice autora na temat „utopii” oraz „technologii” stanowią wstęp do rozważań o „jakości życia”. Jest to zagadnienie stosunkowo nowe, ale o niezmiernie doniosłym znaczeniu dla moralności dzisiaj. Autor stara się naświetlić jego współczesną genezę ustalić znaczenie. Zaznacza wyraźnie, że sprawę „jakości życia” należy skrzętnie odróżnić od „poziomu życia”. Na tym właśnie polega problem współczesności, że wznoszenie się poziomu życia materialnego i społecznego, a więc rozwój gospodarczo-społeczny i cywilizacyjny nie stanowi automatycznie gwarancji dla „jakości życia”. Ta ostatnia jest zdaniem autora postulatem między innymi politycznym, ponieważ wiele zależy od władzy państwowej, która winna zapewnić właściwe warunki dla możliwości rozwoju „jakości życia”. Jej budowę trzeba oprzeć na podstawie rozwoju gospodarczo-społecznego, w istocie jednak chodzi o głęboki problem moralny, życia autentycznie ludzkiego; rozwoju osoby ludzkiej w harmonii z rozwojem środowiska zwłaszcza ludzkiego. Zmiany zachodzące w środowisku, w jakim człowiek żyje, jedynie wówczas posiadają wpływ na „jakość życia”, jeśli prowadzą do zmian w świadomości człowieka. Warunkiem zaś odnajdywania siebie (własnej tożsamości) oraz wzajemnej komunikacji międzyludzkiej zapewniającej „jakość życia” jest poszanowanie wolności człowieka stosownie do jego godności. W zakończeniu autor wskazuje na znaczenie religii dla sprawy „jakości życia”. Jego zdaniem „jakość życia” to doświadczenie, a więc i moralnie wiążąca miara bycia człowiekiem, co ostatecznie ściśle wiąże się z uzasadnieniem religijnym.

Omawiana publikacja Auera może stanowić przykład dostrzegania

i ukazywania wymiaru moralnego wielkich problemów współczesności o zasięgu światowym. Do takich bez wątpienia należy nurtujący problem „jakości życia”.

ks. Zygmunt Perz SJ, Warszawa

Wilhelm KORFF, *Theologische Ethik. Eine Einführung*, współpracownicy: Walter Fürst i Josef Torgler, Freiburg-Basel-Wien 1975, Verlag Herder, s. 127.

Zagadnienie moralności staje się coraz bardziej aktualne na skutek narastającej świadomości, że człowiek korzystając z osiągnięć współczesnej techniki potrafi „robić” znacznie więcej niż mu jako człowiekowi wolno. Z tym „wolno” wiąże się pytanie o postępowanie godne człowieka. Aktualna sytuacja staje się coraz trudniejsza pod tym względem, ponieważ współczesny kryzys moralności sięga znacznie głębiej niż brak wierności wobec zasad ludzkiego postępowania. Chodzi po prostu o same zasady. Właściwe zrozumienie współczesnej sytuacji wyznaczającej w znacznym stopniu zrozumienie tego co przystoi człowiekowi, a więc tego co moralne, stanowi nieodzowny warunek budowania teologicznej teorii postępowania ludzkiego, czyli etyki teologicznej. Taka właśnie idea przyświecała trzyosobowemu zespołowi pod przewodnictwem: W. Korffa, moralisty z Tybingi, w opracowaniu i publikacji wprowadzenia do etyki teologicznej. Po naszkicowaniu aktualnej sytuacji moralności „świata zachodniego”, problematyka wprowadzenia została ujęta w trzy rozdziały. Pierwszy poświęcono problemowi formalnej różnicy między dobrem i złem oraz autonomii i heteronomii w etyce. Rozdział drugi koncentruje się wokół zagadnień „materialnych”, przejawiających się w ujmowaniu tego co moralne przy pomocy podstawowych pojęć takich jak: moralność, cnota, prawo, obowiązek, *epikeia* i tworzenia przy ich pomocy systemu etyki. Trzeci wreszcie ukazuje wpływ światopoglądowego zaplecza na kształtowanie się „modelu etyki” na przykładzie rozwoju nowożytnej europejskiej myśli filozoficznej. Cechą charakterystyczną omawianego „wprowadzenia” jest mocne osadzenie problematyki etycznej w kontekście rozwoju głównych nurtów nowożytnej filozofii, zwłaszcza Kanta i idealizmu niemieckiego, z drugiej zaś strony współczesnego rozwoju nauk szczegółowych. Niewielkie rozmiary publikacji uzasadnione skądinąd charakterem „wprowadzenia” poddyktowały autorom z konieczności metodę syntezy i szkicowania problematyki. Względnie dydaktyczne natomiast podsunęły korzystne dla posługującego się publikacją wyeksponowane myśli przewodnich ujętych w twierdzenia wprowadzające do rozważań oraz ich ilustrację w formie cytatów z klasycznych dzieł literatury etycznej.

ks. Zygmunt Perz SJ, Warszawa

Albert RAFFELT, *Proseminar Theologie. Einführung in das wissenschaftliche Arbeiten und in die theologische Buchkunde*, przedmowę napisał Karl Lehmann, Freiburg-Basel-Wien 1975, Verlag Herder, s. 176.

Jednym z podstawowych warunków dobrej roboty w uprawianiu określonej dyscypliny naukowej jest opanowanie elementarnych zasad „techniki” pracy umysłowej, badawczej i naukowej. W uprawianiu teologii nieodzowna jest przynajmniej praktyczna znajomość posługiwania się „technologią” charakterystyczną dla nauk humanistycznych, w szczególnym zaś stopniu historycznych. Chodzi w tym wypadku o wiadomości dotyczące słowa drukowanego, umiejętności korzystania z bibliotek, posługiwania się piśmiennictwem, korzystania z literatury i przedstawiania wyników badań w formie prac pisemnych. Zagadnienia te stanowią zazwyczaj przedmiot proseminarium. Dla-